

Prehrana

Podgane so vsejede. Na njihovem jedilniku mora biti dnevno poleg mešanice ali briketov, narejenih posebej za podgane, tudi sveže sadje, zelenjava in nekajkrat tedensko košček mesa. Kot priboljšek jim lahko ponudimo skoraj vse, od oreščkov in suhega sadja do piščančjih kosti. Na seznamu prepovedane hrane so surov krompir, surovi arašidi in surov fižol, za samčke pa so prepovedani še sokovi citrusov in mango, saj povzročajo težave z ledvicami. Tudi začinjena hrana ni priporočljiva. Podgane morajo imeti ves čas na razpolago svežo vodo, najbolje v napajalniku. Tudi hrano naj imajo na voljo ves čas.

Nakup podgane

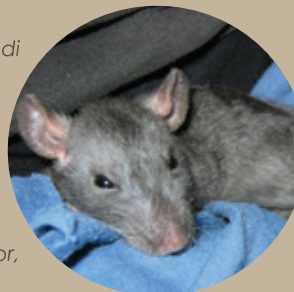
Pri nakupu pozorno preverite, da je žival zdrava. Podgana naj bo živahna, radovedna in pozorna na okolico. Kožuh mora biti čist, negovan in svetleč, oči in smrček brez izcedkov, koža ušes in repa brez krastic ali bulic. Pozorni bodite tudi na morebitne zvoke ob dihanju (zdrava podgana ne cvili, piska ali hrope). Če je v kletki več podgan skupaj, pozorno preverite zdravstveno stanje vseh, saj je veliko boleznih nalezljivih. Pozorni bodite tudi na okolje, v katerem podgana živi, ki naj bo čisto in primerno urejeno. Karakter samčkov in samičk se nekoliko razlikuje, zato tudi razmislite, kateri spol podgane vam bolj odgovarja. Samčki so po navadi večji in bolj leni, raje poležavajo v naročju, imajo pa nekoliko bolj izrazit vonj in markirajo več, kot samičke. Samičke so nekoliko manjše in bolj aktivne, njihov vonj pa je manj izrazit. Seveda pa to pravilo ne drži vedno in je aktivnost živali odvisna od karakterja posamezne podgane. Svetujemo, da posvojite oziroma kupite 2 podgani istega spola hkrati, saj je vsako naknadno združevanje podgan, ki se ne poznajo, lahko težavno in dolgotrajno.

Pred nakupom premislite, če je podgana res prava žival za vas. Upoštevajte tudi, da njihov urin lahko pri nekaterih ljudeh povzroči hudo alergično reakcijo, zato se prepričajte, da niste med njimi!

Znanstveno ime:	Siva podgana (<i>Rattus norvegicus</i>)
Življenjska doba:	Povprečno 2-3 leta, lahko tudi več
Telesna teža:	Samice 300-400g, samci 400-600g
Prehrana:	Mešanica žit in semen ali briketi za podgane, sveže sadje, zelenjavo, občasno meso, oreščki...
Nastanitev:	Minimalna velikost kletke za eno ali dve podgani je 60×45×50 cm (d×š×v). Terarij ni primeren.
Nega:	Ni zahtevna
Zdravje:	Pogoste težave z dihalni, tumorji in vnetjem ušes. Priporočljiva je sterilizacija samic.
Pomembno:	Podgane potrebujejo podganjo družbo in dovolj mentalne zaposlitve, sicer se hitro začnejo dolgočasiti in lahko postanejo depresivne.

Z nakupom ali posvojitvijo podgane zanjo prevzamete vso odgovornost. Dobro premislite, preden jo pripeljete domov in upoštevajte, da:

- boste zanjo skrbeli 2-3 leta, morda tudi več
- bo potrebno zanjo poskrbeti tudi v času vaše daljše odsotnosti (dopust, počitnice,...)
- so zdravstvene težave pri podganah pogoste in so veterinarski stroški lahko visoki
- bo potrebno dobro zaščititi prostor, kjer bo podgana prosto spuščena
- ji boste morali nameniti nekaj ur dnevno

© 2015 Društvo za zaščito živali Ljubljana
Kopiranje in distribucija v originalni obliki sta zaželeni. Če želite kopirati le del vsebine oz. jo uporabiti v drugačni obliki, je obvezna navedba avtorja in povezava na spletno stran Društva za zaščito živali Ljubljana

Za več informacij o podganah se pridružite forumu ljubiteljev podgan <http://podgane.forumotion.com> ali Facebook skupini Podgane so zakon (*Rat Lovers Slovenia*). Druge uporabne spletne povezave so še:

<http://www.dzzz.si/sl/siva-podgana-rattus-norvegicus.html>
<http://www.joinrats.com>
<http://ratfanclub.org>
<http://ratguide.com>

Tekst, fotografije in oblikovanje: Alja Willenpart

Društvo za
zaščito živali
ljubljan

SIVA PODGANA

(*Rattus norvegicus*)

Ob besedi »podgana« marsikdo najprej pomisli na divje podgane iz mestnih kanalizacij, do katerih imamo ljudje kup predsodkov. V resnici gre za družabne, inteligentne in radovedne hišne ljubljence.

Podgane so prijazne in izredno čiste živali, ki uživajo v družbi človeka in se na svoje lastnike zelo navežejo. So primerni ljubljenci za ljudi vseh starosti, nekateri jih po značaju primerjajo s psi. Veljajo za ene najinteligentnejših glodavcev. Lahko jih navadimo, da se odzovejo na ime in jih naučimo različnih trikov. Kljub temu, da so po naravi nočna bitja, se hitro privadijo na naš dnevni ritem življenja.

Pri podganah pasem ne poznamo, vendar ločimo več tipov kožuha, vzorcev, barvnih variacij in ušes. Najpogostejše barve so aguti, črna, bež in bela, kožuh pa je najpogostejše brez posebnega vzorca ali pa se pojavljata vzorca »hooded« (iz angleške besede hood (kapuca), ker podgana zgleda, kot da ima na glavi kapuco) ali haski (barvna črta od oči do repa, ki s časom blede). Dlaka je lahko gladka ali skodrana (rex), obstajajo pa tudi gole podgane, ki dlake sploh nimajo ali pa jo imajo le na določenih delih telesa.

Povprečna velikost podgane je med 22 in 27cm (brez repa), rep pa je dolg nekje med 17 in 22 cm. Samci so nekoliko večji in težji od samic, povprečno tehtajo med 400-600g, samice pa od 300-400g.

Zgodovina

Siva podgana je v Evropo najverjetneje prišla iz Azije med 16. in 18. stoletjem. Podgan se še vedno drži mit, da so v poznem srednjem veku prenašale kugo, v resnici pa je do okužb prišlo zaradi ugriza okužene indijske podganje bolhe (Xenopsylla cheopis). Prvi zapisi o udomačenih podganah izvirajo iz 18. in 19. st. V času lakote so podgane pobijali za hrano, lovili pa so jih tudi za šport - podganje borbe, dirke ter za lov psov na podgane. Istočasno pa so prijaznejše in barvno bolj zanimive podgane (npr. albino, črne in "hooded", ki se občasno pojavijo tudi v naravi) hranili, vzrejali naprej in jih sčasoma udomačili. Začetek 19. stoletja so prve podgane začeli uporabljati tudi v raziskovalne namene v laboratorijih. V začetku 20. stoletja je bila organizirana prva razstava podgan, kmalu pa so bila v tujini ustanovljena tudi prva društva ljubiteljev podgan.

Vedenje

Podgane so izredno družabne živali, ki v divjini živijo v velikih skupinah s strogo določeno hierarhijo, kar je treba upoštevati tudi pri domačih podganah. Potrebujemo veliko pozornosti in igre, sicer se hitro začnejo dolgočasiti in lahko postanejo depresivne. Nujno potrebujejo družbo drugih podgan, saj druga drugo umivajo, se igrajo, jejo in spijo skupaj. Večina njihove komunikacije poteka na nam neslišnih frekvencah, nam slišni zvoki pa so predvsem

cviljenje (z njim izražajo nelagodje ali bolečino) in škrtanje z zobmi (za izražanje ugodja, lahko tudi hudega razburjenja, strahu in bolečine). Naklonjenost tako ljudem kot drugim podganam izkazujejo s česanjem, umivanjem ter nežnim grizenjem. Zaradi njihove teritorialnosti je treba biti pri predstavitvi podgan, ki se še ne poznajo, izredno previden. Ob prehitrem združevanju lahko sicer pride do resnejših poškodb ali celo smrti. Znaki agresije so npr. ježenje dlake, gibanje vstran, stoja na zadnjih nogah in pihanje. Svetuje se postopno združevanje, ki lahko traja tudi več tednov. Tudi zato je priporočljiv nakup ali posvojitev vsaj dveh podgan hkrati. Za podgane je še značilno, da intenzivno gnezdiijo in skrivajo hrano. Nič nenavadnega ni, da lastniki podgan občasno za omarami, v predalih in drugih skritih kotičkih najdejo kup starega papirja, nogavic in podganjih prigrizkov.

Nastanitev in oprema

Kletka za eno ali dve podgani naj bo velika vsaj 60x45x50cm (d×š×v), vendar je bolje, če je kletka čim večja. Predvsem je pomembna višina kletke, saj podgane rade plezajo in se zadržujejo na višini. Zaradi zračnosti je priporočljivo, da je kletka narejena iz kovinske mreže, nikakor pa za podgane niso primerni terariji. Poleg tega moramo podgani dnevno omogočiti tudi dovolj gibanja zunaj kletke. Ker podgane rade grizejo skoraj vse, je potrebno prostor pred tem ustrezno zaščititi, podganji izhodi pa naj bodo vedno nadzorovani. Stelja, ki jo uporabljamo, ne sme biti narejena iz lesa iglavcev, priporočljiv je konopljin posip ali stelja iz koruznih storžev. Za spanje potrebujejo hiško, rade pa počivajo tudi v visečih mrežah, tunelčkih, na poličkih itd. Poleg tega potrebujejo tudi čim več plezal in drugih igračk za raziskovanje in igro. Nekatere podgane rade uporabljajo tudi kolo, vendar mora biti to dovolj veliko in v celoti plastično ali leseno – v kovinski mreži se podgana med tekom namreč lahko poškoduje.

Ali ste vedeli, da...

- ...se podgane lahko smejiijo? Zvok je nam žal neslišen.
- ...so podgane izredno čiste živali?
- ...z repom lovijo ravnotežje in uravnavajo telesno temperaturo?
- ...zelo slabo vidijo? Glavo zibajo levo in desno, da bolje vidijo okolico.
- ...podgane ne morejo bruhati?
- ...lahko plavajo? Vendar jih moramo na vodo navajati počasi.
- ... so smola in olja iglavcev zanje strupena?
- ...so izredno inteligentne in jih lahko naučimo številnih trikov?

Nega

Nega podgan ni zahtevna. So zelo čiste živali, ki se hitro navadijo na uporabo stranišča za podgane. Čistijo se še pogostejše kot mačke in pri tem opravilu jih po navadi zalotimo večkrat dnevno. Tudi kremplje in zobe si brusijo same, zato jih ni potrebno umivati, česati ali jim striči krempljev. Kopanje se celo odsvetuje, saj lahko izsuši kožo, predvsem pa večini podgan predstavlja ogromen stres. Izjema so starejše in bolne podgane, ki težje same poskrbijo zase, zato jim moramo pri teh opravilih včasih pomagati. Če se le da, jih namesto kopanja obrišemo z vlažno krpo. Podgane same po sebi nimajo močnega vonja, vendar je treba zaradi označevanja teritorija z urinom redno skrbeti za čistočo kletke.

Če ste poleg podgane lastnik še kakšne živali, je potrebna previdnost in strogo ločevanje živali. Na internetu sicer lahko zasledimo veliko ljubkih fotografij podgan, ki se družijo s hrčki, mačkami, psi in drugimi živalmi, v resnici pa je tako druženje zelo nevarno. Psi, mačke, beli dihurji in kače podgane dojemajo kot plen in so ji zato nevarni. Podobno pa podgane druge male glodavce, sobne ptice in manjše plazilce prav tako vidijo kot plen. V izogib nesreči zato vse živali ustrezno zavarujte.

Zdravje

Povprečna življenjska doba podgan je od 2 do 3 leta, vendar so vse pogostejši primeri, ko podgane živijo tudi 4 leta in več. Ker podgane vsako zdravstveno težavo precej dobro skrivajo, je dobro, da najpogostejše bolezni poznamo že vnaprej in jih tako lažje odkrijemo. Podgane pogosto trpijo za boleznimi dihal. Če slišite, da podgana med dihanjem piska ali hrope in pri tem opazite še rdeč izcedek iz oči in nosu, jo čimprej peljite k veterinarju. Pogosto je tudi vnetje ušesa, katerega glavna simptoma sta izguba ravnotežja in nagibanje glave vstran. Predvsem pri samičkah so pogosti tumorji mlečne žleze ali hipofize. Najučinkovitejša preventiva proti tumorjem je sterilizacija, saj se pojavijo pri do 70% nesteriliziranih samičk, pri steriliziranih pa je pojavnost le 4%. Sterilizacija preprečuje ali zmanjšuje tudi druge zdravstvene težave, zato sterilizirane samičke v povprečju živijo dlje. Kastracija samca vpliva predvsem na njihovo obnašanje – v puberteti nekastrirani samci lahko postanejo teritorialni in agresivni. Kastracija te težave odpravi, hkrati pa preprečuje tudi nekatere bolezni in zmanjšuje količino markiranja. Da morebitno bolezen odkrijemo dovolj zgodaj, je priporočljiv tedenski pregled podgane, ki nam vzame le nekaj minut. Podgano pretipamo, pregledamo njene zobe, kožo in dlako. Pozorni moramo biti na kakršnekoli spremembe dlake, telesne teže ali obnašanja, morebitne zvoke pri dihanju, bule ali neprijeten vonj iz ušes ali gobčka. Če opazimo kakršnokoli nenadno spremembo v vedenju, vonju ali videzu podgane, je potreben obisk veterinarja.

